

трикутник, теорема Піфагора; «жовті» – ознаки рівності трикутників, формули для знаходження площі трикутника.

Далі студентам пропонується об'єднатись у групи відповідно до кольору картки, яку вони отримали («Домашні групи»). У домашніх групах студенти обмінюються повідомленнями, проводять взаємоопитування, розв'язують завдання підготовлені вдома. Після опрацювання матеріалу вдома, викладач надає консультацію студентам, переглядає підготовлений матеріал, а потім вже на практичному занятті виступають перед однокласниками. Дана форма дозволяє спробувати себе в ролі вчителя, навчитися логічно висловлювати свої думки, підготуватися до майбутньої професії [2, с. 87].

Курс елементарної математики має забезпечити студенту міцні знання шкільного курсу математики, а також поглибити та розширити їх. Систематичне використання форм колективно-групового навчання під час вивчення елементарної математики у педагогічному університеті стимулює навчально-пізнавальну діяльність студентів і створює умови для формування умінь здійснювати запровадження даних методів у майбутній педагогічній діяльності у школі.

#### **Список використаних джерел**

1. Ягоднікова В. В. Інтерактивні форми і методи навчання у вищій школі: навч.-метод. посібник / В. В. Ягоднікова. – К.: Персонал, 2011. – 70 с.
2. Тягай І. М. Інтерактивне навчання у вищій школі: навч.-метод. посібник для організації самостійної роботи магістрантів / І. М. Тягай. – Умань: ФОП Жовтий О. О., 2015. – 117 с.
3. П'ятакова Г. П. Технологія інтерактивного навчання у вищій школі: навч.-метод. посібник для студентів вищих навчальних закладів / Г. П. П'ятакова. – Львів: Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 120 с.

*Вікторія Гомонюк*

#### **ВИТОКИ РЕЛІГІЙНОГО ПАЛОМНИЦТВА ХАСИДІВ**

Паломництво бере свій початок з часів перших християн, що здійснювали поїздки на Святу Землю у часи Середньовіччя та привозили звідти пальмову гілку. В сутності своїй паломництво – це подорож людей, яку вони здійснюють для поклоніння святим місцям. Найбільший паломницький потік до України формують іудеї, що прямують до синагог та цвинтарів Києва, Львова, Жовкви, Белза та представники однієї з гілок іудейства (хасидів), які відвідують Меджибіж, де працював і був

похований засновник хасидизму Бел Шем Тов, а також могилу Рабі Нахмана в Умані зокрема. Тисячі євреїв, які щороку приїжджають до Умані, переконані, що на могилі цадика Нахмана необхідно побувати хоча б раз у своєму житті. Вони вважають, що якщо вони зустрінуть Новий рік (Рош Ха-Шану) біля місця його місця поховання, то наступний рік буде дуже щасливим.

Актуальність теми дослідження обумовлена потребою дослідити витоки паломництва хасидів до м. Умань які приїжджають святкувати свій Новий рік – Рош Ха-Шану. Паломницький туризм, який сприяє взаєморозумінню та миру у світі, набуває сьогодні особливої актуальності й популярності. Відвідуючи тисячолітні святині, людина може поглибити свої релігійні уявлення і укріпитись у вірі, очиститись від гріхів, переосмислити своє життя, свої прагнення і сам зміст власного перебування на землі.

Метою статті є аналіз становлення та розвитку релігійного паломництва хасидів на українських землях в цілому та у м. Умань зокрема.

Хасиди є представниками хасидизму – релігійно-містичного єврейського руху, який зародився у сер. XVIII ст. на. Поділі з відгалуженнями на Галичині та Волині, які перебували на той час у складі Польщі. Причинами виникнення такого вчення стало важке становище євреїв, викликане тим, що: багато центрів єврейської вченості було розорено та знищено на українських землях під час Хмельниччини; на українських землях Польського королівства не було відомих авторитетних рабинів; відомо, що рабинів того часу більше непокоїло дотримання Закону, дисципліни в громадах, дріб'язкової регламентації у виконанні обрядів, тому вони поступово втрачали авторитет; розсіяність євреїв по містечках Поділля та Галичини; поширення містичних рухів та ідей у сер. XVIII ст. [7, с. 73]. Саме через ці причини хасидизм – містичний підвид юдаїзму, виник як опозиція до догматично-обрядового формалізму і ортодоксії та наголошував на емоційному й досить егалітарному осягненні Бога [5].

Засновником хасидизму вважають рабина Бешта, який жив у містечку Меджибіж на території теперішньої Хмельницької області. Він створив власне вчення, згідно з яким понад усе ставився релігійний екстаз, а не вірші Талмуда. Те, що неграмотний єврей може бути ближчим до Бога, ніж найуспішніший вчений, сподобалося населенню і дуже швидко кількість хасидів стала перевищувати кількість класичних іудеїв. Ще за життя Бешти, а особливо ж після його смерті, в народі ходило багато різних чуток про чудесні діяння засновника хасидизму. Багато з цих переказів записувалися [1, с. 65]. Особливістю вчення Бешти стала молитва, під час якої хасид мав перебувати в особливому захопленні, в певному стані афекту. Окрім молитви обов'язковою головною силою були

подарунки хасидському двору та слухання проповідей, через що віряни частково ще за життя могли долучатися до месіанської доби, якої так щиро очікували [6, с. 216]. Хасидизм відкидав всі ритуали і навіть відвідування синагоги. Вчення не було однаковим, тому згодом хасиди розбилися на численні групи, кожна з яких трохи по-різному трактувала поняття своєї віри. У зв'язку з цим історію виникнення хасидизму В. С. Фуркало умовно розкладає на три періоди:

1) виникнення хасидизму – включає життя і діяльність Ізраїля Бешта. Хронологічні межі цього періоду з 1730 по 1760 рік, тобто, від початку діяльності Бешта і до його смерті;

2) виникнення цадикізму – охоплює життєдіяльність найближчого спадкоємця Бешта, Бера Межеричера та утворення ієрархії хасидського духовенства – цадиків (1760–1773 рр.);

3) боротьба проти хасидів і остаточний розкол. Цей період характеризується поширенням хасидизму з Польщі у Литву, утворенням численних хасидських центрів, різноманітних фракцій, боротьбою благочестивих з рабинами, кагалом та урядом тощо. Хронологічними межами цього періоду є 1773–1801 рр. [7, с. 77].

У хасидизмі рабини були як посередники між Богом і смертними. Такі люди називалися цадиками. Одним з них і став Нахман з Брацлава, засновник брацлавського хасидизму. Нахман був правнуком того самого засновника віри хасидів Бешти. Одного разу, перебуваючи в Умані, він відвідав єврейське кладовище, де були поховані багато жертв єврейських погромів в часи Коліївщини. Цадик Нахман виявив бажання бути похованим саме тут, обґрунтовуючи це тим, що душі людей, які загинули під час гайдамацького повстання поховані без належного оспівування та молитов. Тому цадик, як великий праведник, людина видатної духовної сили, вважав, що коли його поховають серед жертв уманської різанини, то його душа після смерті зможе допомогти загиблим піднятися на небо [4]. 16 жовтня 1810 р., цадика Нахмана не стало, а його могила перетворилася на місце паломництва брацлавських хасидів та його шанувальників з усіх закутків єврейського світу. Постать Нахмана була настільки пасіонарною, що навіть після його смерті громада не обрала собі нового цадика. Брацлавська течія засидів не наважилась обрати одного з гідних учнів Нахмана, натомість вона перетворилася на рух «мертвого рабі» [3, с. 43].

Поступово відбувалась централізація хасидизму. На поч. 90-х рр. ХХ ст. розпочалося відродження м. Умані як місця масового паломництва правовірних євреїв хасидського напрямку. Після 1991 р. в Умань почалися регулярні паломництва хасидів з усього світу, навколишні будинки були викуплені, а вже через три роки на цьому місці звели одну з найбільших синагог, готель для хасидів [2].

Таким чином, за кілька століть сформувався хасидизм як нова течія іудаїзму, яку сповідують в переважній більшості євреї. Новий релігійний

---

рух, так званий брацлавський хасидизм, утворився у XVIII ст. та поступово поширився серед євреїв, які проживають не лише на українських землях, але й далеко за їх межами. Одним із провідних цадиків був Нахман, послідовники якого захоплювалися його вченням та наслідували його стиль життя. На схилку літ цадик Нахман заповів своїм послідовникам щороку приїжджати на його могилу для святкування єврейського Нового року. Так розпочалося паломництво до м. Умань, яке триває й до сьогодні.

### **Список використаних джерел**

1. Дубнов С. Возникновение хасидизма. Жизнь и деятельность Израиля Бешта / Семен Дубнов. – М.: Гешарим, 2014. – 616 с.
2. Дуров Л. Єврейський Новий рік в Умані: чому хасиди їдуть відзначати Рош Ха-Шана в Україну / Л. Дуров // РБК-Україна. – 20.09.2017. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://styler.rbc.ua/ukr/zhizn/evreyskiy-novu-god-umani-rochemu-hasidy-1475246593.html>
3. Москаленко Л. Нахман Брацлавський та трактування ним цадикізму як духовного лідерства в контексті хасидського віровчення / Л. Москаленко // Українське релігієзнавство. – 2008. – № 47. – С. 37-44.
4. Музиченко Я. «Безмежні можливості»... кладовища / Ярослава Музиченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.umoloda.kiev.ua/number/2748/188/96060/>
5. Саламанюк Т. Хасиди й Умань: те, про що мовчать у медіа [Електронний ресурс] / Тарас Саламанюк // Commons. – 03 жовтня 2013 р. – Режим доступу: <https://commons.com.ua/uk/hasidi-j-uman-te-pro-shho-movchat-u-medi/>
6. Туров І. В. Месіанська концепція хасидизму: сучасність та історія / І. В. Туров // Сторінки історії: збірник наукових праць. – 2012. – Вип. 33. – С. 208–217.
7. Фуркало В. С. Концептуальні форми хасидизму: монографія / В. С. Фуркало, В. І. Фуркало. – Умань: ПП Жовтий О. О., 2012. – 176 с.

*Ірина Гончарук*

### **«ЖАСМИНОВА РЕВОЛЮЦІЯ» В ТУНІСІ – ПОЧАТОК АРАБСЬКОЇ ВЕСНИ**

Минуло вже вісім років від моменту коли спочатку Африканський континент, а пізніше і весь світ – сколихнули події Арабської весни. На сьогоднішній день ця тема залишається такою ж актуальною, як і в далекому 2011 р., тому що більшість країн-учасниць досі не можуть оговтатися від частих виступів населення, які придушували поліція та